

slechl, také prof. Jaroslav Vlček. Přednáška má vyšla před sedmi měsíci [t. j. v dubnu 1909], prof. Vlček jest redaktorem dvojí revue literární (Lumíra a Filologických listů) a nenalezl posud příležitosti k otevřené kritice v některém z těchto listů. Zato promlouvá však mou knížku ve svém semináři a pro vozuje příliš pohodlnou kritiku při zavřených dveřích. Pan Vlček neměl by svými argumenty okouzlovat jen své úslužné beany, kteří budou u něho za nějaký čas skládat zkoušky, měl by dát jich užít i širší veřejnosti: promluvili bychom si pak o nich slovíčko. — Ničemu nesmějí se tolik jako této cechovní povýšenosti „odborníků“. Takový „odborník“ myslí, že by ztratil něco ze své patentované vědeckosti, kdyby nepokřčil nosem nad knížkou, kterou nevygotil jeho P. T. pan kolega. Ale když bylo projevováno dostatečně despektem k takové necechové knížce, stěhuji se po letech pomalu její soudy do „vědeckých“ děl pánů „odborníků“! Ten recipuje to, onen onó — neboť tito lidé nemají většinou soudu uměleckého a estetického a žijí z hotových názorů, které si vybojovaly svou ozvěnu v životě.

Má noticka o prof. Jaroslavu Vlčkovi

v minulém čísle podnítila tolik pošetilých výkladů a dotazů, že se k ní dnes vracím. Člověku demonstruje se tu zase jednou ad oculos, jak se umí u nás číst, myslit, cítit a soudit. A pochopíš zase jednou hodně názorně, kde sedí ta česká bída: že spáry její věží hluboko v tom, čemu se říká na celém světě smysl pro loyálnost a spravedlnost i k odpůrci. Tento orgán churaví a zde to hnuje. — Tedy: Táže se mne řada lidí: proč prý útočím na prof. Vlčka? Což prý nemá profesor v semináři plnou volnost kritiky, kritického slova? Chci mu ji snad přistříhovat? Bůh mne chraň, miláčkové, od něčeho takového! Má, má úplnou volnost a já mu jí neberu; kdybych mohl, přidal bych mu jí ještě deset měřic. Jest mně úplně lhostejno, co vykládá nebo nevykládá o mně na př. prof. Máchal nebo prof. Mourek nebo jiný nevinný homo philologus. Takový prof. Máchal nebo prof. Mourek jest pouhý a prostý učenec — prof. Vlček jest vedle toho *literát*, který *vzal na sebe povinnost veřejného fora*. A zde jest ten kardinální rozdíl mezi nimi, který ráčíte, dobrodružkové, ignorovat, ač jsem jej podtrhl. Prof. Vlček dává své jméno za štít Lumíru, bojovnému orgánu zcela určitého směru a určité barvy, *velmi rozhodně a výbojně* skupiny moderních (nebo pseudomoderních) literátův, a má tedy *povinnost* mou knížku posouditi veřejně: vždyť rediguje v Lumíru právě část literárně historickou, kulturní, essayistickou. Prof. Vlček má povinnost mluvit *sám* a ne dávat se pohodlně zastupovat některým ochotným žákem nebo učněm. Dávám-li do štítu své barvy, musím je dovést v rozhodnou chvíli přiznat, musím dovést se exponovat za ně *otevřeně*. Mně jest osobně lhostejné, dopadne-li soud prof. Vlčka tak neb onak, ale na čem musím státi, jest, aby nebyl pronášen při zavřených dveřích, aby byl *veřejný*. To jest to minimální právo, které přiznávají dnes lidem snad i již na Zambuzi — i mohu je snad žádat i v české literatuře. Má noticka neměla jiného účelu než připomenout prof. Vlčkovi tuto povinnost, než dovolati se pro mou knížku této slušnosti nejprimitivnější. Já chci forum veřejné a ne uzavřené shromáždění posluchačův a žáků, kteří již prostě proto, že jsou posluchači a žáky, podléhají, byť ne všichni, alespoň většinou a třeba nevědomky, steré sugesci učitelově; jiného účelu má poznámka o semináři p. Vlčkově neměla, zejména byl mne vzdálen úmysl urá-

žeti jej nějak. — Aby bylo i zaslepeným patrné, co chci říci, zmiňuji se o totožném případě, který dnes náleží již literární historii. Před několika roky [t. j. 1904] vyšel Konec Hackenschmidův od V. Dyka. Prof. Masaryk mohl se obmezit právě jako prof. Vlček pohodlně na přednášky nebo na seminář a polemizovat s knihou s katedry. Ale prof. Masaryk jako *literát* cítil nepřipustnost takové zbraně a exponoval se veřejně: otisknul v Čase o Hackenschmidovi řadu feuilletonův kritických a vydal se tím za terč veršovaným i prozaickým replikám a invektivám V. Dykovým — že to není nic zvlášť příjemného, přízná snad i p. prof. Vlček, třebaš byl Dykovým spoluredaktorem. Tak jednal prof. Masaryk: otevřeně, přímo, před forem veřejným. Neposlal na p. Dyka žáků nebo učňů: vyřídil si věc tvář v tvář v plném denním světle. Tu jest něco, co přál bych si, aby se stalo konečně v Čechách tradicí: máme-li ideje a přesvědčení, máme také krásnou povinnost exponovat se za ně otevřeně a do všech důsledkův. A popravovat-li již, pak popravovat veřejně na náměstí a ne bodat při zavřených dveřích v katakombách universitních!

Opravdu svérázné, duchem a duší moravské literatury

bylo v Moravsko-slezské revui pramálo! Pro domo budiž zde konstatováno, že Novina promluvila o těchto podstatných otázkách vnitřní duchové literární organizace hned na svém začátku: v 3. čísle I. ročníku věnovala jim kritický článek Literární centralisace.¹ Nemám ani dnes mnoho, co bych dodal k oněm stranám. Literární centralisaci pokládám za zlo a přeji si literatury decentralisované, silné a kvetoucí literatury krajové. Jejím zdarem a růstem jest podmíněn mně zdar literatury universální, a obojí proud musí si v zdravé organizaci národní držet rovnováhu. Ale právě s tohoto stanoviska vyšší organizace jest třeba vyslovit se proti posavadnímu směru Moravsko-slezské revue: neboť měla pramalou péči o opravdovou literaturu krajovou, pěstovala většinou papírovou a kavárenskou literaturu pražskou, a velmi často pochybnou literaturu pražskou, a dávala se zneužívat k málo čistotné a málo slušné osobní politice Mrštíků, Holých et tutti quanti — byla příliš často ne orgánem svérázné tvorby národní, ale hlomozným bubnem literárního reakcionářství.

Moravsko-slezská revue

ve svém Komentáři, který letos rediguje p. Elgart-Sokol, jest stejně perfidní a přitom stejně obmezená, jako byla loni, když tuto rubriku redigoval p. V. Mrštík. Pan Elgart-Sokol nahromadil o mně en passant v prvních dvou číslech kupu lží. Prý jsem chtěl Moravu literárně zcentralisovat pod Prahu, a když to nešlo, hlásám prý decentralisaci. Na to jest jedna odpověď: Dám p. Elgartovi 1000 zl., dokáže-li mně jedinou mou větou, že jsem chtěl kdy literaturu centralisovat; já žádal v životě jen po moravské literatuře totéž, co žádám po literatuře české: aby byla opravdu umělecká, a jako jsem toho neodpouštěl české literatuře, tak jsem toho neodpouš-

1 - [Viz zde str. 24 a n.]